

„Edinost“ izhaja vsako drugo in četrto sabota vsakega meseca in velja za vse leto gl. 2 kr. 40. „ „ „ polu leta „ 1 „ 20. „ „ „ črt „ „ 70.

Za oznanila, kakor tudi za „poslanice“ se plačuje zanavadne istopne vrs e:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri pošte, pod obokom tik Kalistrove hiše, na Belvedere pri g. Bertolinu, v okolici: Na Občini v loteriji, na Proseku pri g. Gorjupu, v Barkoli pri g. Ani Takan in v Bazovici pri Ani Tuš, v Skednji pri Fr. Sancin M. Magdalen z g. J. Ježu Naročnina naj se pošljak sv. Ivanu št. 424, pisma in dopisi vrednistvu v Škorkoli št. 84. Udje pol. dr. „Edinost“ kateri mesečinorečno plačujejo, dobivajo list brezplačno na dom.

Glasilo slovenskega političnega društva tržaške okolice.

„V edinosti je moč“.

DUALIZEM SE MAJE!

Kak vriš je bil, ko so naredili dualizem, da ni boljše ustave, da za Avstrijo ni druga sistema mogoča i. t. d. Sedaj, ko je minolo deset let, pa smo ga uže vsi siti. To se ve da, mi Slovani ga nismo nikoli marali; pa sedaj se čujejo uže nemški glasovi zoper njega. Nemci se pritožujejo, da morajo preveč plačevati; Madjari zopet bi bili veseli, ko bi se enkrat od Avstrije popolnem ločili. Obojni pravijo, da so po dualizmu na zgubi. Madjari hočejo, da bi druge dežele še več plačevale, kakor do sedaj, Nemci pa pravijo, da so uže dosedaj preveč plačevali, in tožijo nadalje, da imajo premalo političnega vpliva v primeri z svojim davkom, da Ogrji vse vladajo, če tudi le 30 odstotkov plačujejo.

Tako se pričkata v pogledu na novo pogodbo Nemec in Madjar, in sedaj že nekteri Nemci to zahtevajo, česar so se poprej tako branili, namreč, naj bi se Ogerska popolnem ločila od Avstrije, tako da bi ne imeli nič skupnega, ko samega vladarja. Naš cesar bi bil ogerski kralj, toda ako bi se Ogrom spoljubilo, Avstriji vojno napovedati, moral bi cesar sam sebi napovedati jo. Imeli bi potem Ogrji svoj denar, svojo armado in vse, kakor samostojna država. In ako bi kdo od nas hotel iti na Hrvaško, moral bi si vzeti „pos“ za tuje dežele (inozemstvo).

Če tudi ni misliti, da bi ta stranka, ki to misel zastopa, za sedaj uže zmagala, ker se jej bodo močno ustavljali vojaški in dvorski krogi, vendar je to gotovo, da za dualizem, kakoršnem je sedaj, nihče več ni vnet, ne med Nemci, ne med Madjari, toliko menj pa med Slovani.

Merodajni krogi so nadalje začeli izprevidjati, da se brez Slovanov in zoper Slovane ne bo dalo dolgo več vladati, in da vsak državnik, ki neče pogube Austrije, mora se sprijazniti z slovanskim elementom. Jasno je namreč ko beli dan, da potem ko bo Turek pregnan in bodo tamošnji Slovani svobodni, ko bo Avstrija na severju in na jugu od svobodnih Slovanov obdana, da potem avstrijski Slovani ne bodo več tako ponižno hrbta krivili Madjarom in Nemcem, kakor do sedaj. Za to si mora pameten državnik misliti „bolje z lepim,

nego s hudim“ in se mora Slovanom približati. Mi se ne damo več ignorirati (prezirati) v Avstriji, in naj bolj že iz tega edinega vzroka je dualizem nemogoč postal. Centralizem se ni mogel držati zavoljo Madjarov, dualizem pa še manje, in to zavolj Slovanov. Dokler se nobenemu nič ni dovolilo, trpeli so vsi enako; ko se je pa dovolilo Ogrom vse, drugim pa nič, to je moralo kakor vedno odprta rana skleti vse druge narodnosti. Krivica je bila očitna, posebno nasproti Čehom, ki imajo enako stare pravice, kakor Ogrji. Krivica se pa drži le toliko časa, dokler ima fizično moč na svoji strani. Odkar je pa tudi Slovanstvo pokazalo svojo moč in energično voljo na turškem bojišču, od tistega časa je začelo tudi svoje moči zaupati, sovražni nam narodi pa, ki poprej niso imeli drugzega za nas, nego psovke in zasmehovanje, oni so začeli sedaj nekoliko bolj rešpektirati nas, ker so se nas začeli bati. Bodimo torej hvaležni junaškim Srbom, da so potegnili meč zoper Turka, koristili so nam moralno že mnogo, in ako Turka premagajo in preženejo, potem nam koristijo še več, kajti po tem je dualizem v Avstriji nemogoč postal, in ako bo še obstala več časa, obstala bo le na podlogi federalizma, kakor so ga Slovani vedno zahtevali, a brez vspaha. In nemški državniki, ki so federalizem vedno tako odločno odbijali, bodo ga morali sedaj za svoj program narediti, ako hočejo Avstrijo še ohraniti med državami.

Navdušenje za dualizem in za Madjare se je pri Nemcih že močno ohladilo, popolnem zgubiti pa se mora pri cesarskem dvoru in v tistih krogih, ki hočejo Avstrijo mogočno in slavno. Zakaj, to so menda vendar že sprevideli, da Slovani večo moč reprezentiramo, kakor Madjari, in da se morajo na nas naslanjati. Po sedanji politiki avstro-ogerski pa, ki je postavljena na dualizem, po katerem se morajo Slovani, kakor je Beust rekel „na steno pritiskati,“ po tej politiki gre država naravnost v svojo pogubo. Madjari bi se ve da radi Rusom in vsemu Slovanstvu vojno napovedali, ali bodo pa tudi merodajni krogi tako lahkomiseljni, to je jako dvomljivo; ko bomo vse zgubili, pa poreče Madjar „plačaj pa ti, Švab, jaz nemam nič,“ in plačal bo Švab, pa tudi Čeh in Slovenec, ki je tako dosti revež. Zato upamo, da se na Dunaji najde vsaj še

toliko pameti, da se ne bodo spuščali v boj z Rusijo, katere Avstrija nikoli zmagati ne more, ker je Rusija vsaj trikrat tako močna. Naj si Madjar le muštace odgrizne, ali pa naj se vojskuje sam na svojo roko, in potem naj tudi sam plača. Ako bi se pa Avstrija v boj z Rusijo spustila, se sme reči, da bo težko živa prestala ga. Ako pa Avstrija ne draži Rusije, toda v notranji politiki dualizem obdrži, ima boj z Rusijo vendar gotov, kajti dualistična sistema, ktere glavna misel je „pritiskajva Slovana na steno,“ ta sistema je že sama ob sebi vedno in neprestano razšaljenje slovanske Rusije, in mora prej ali pozneje vojno med obema državama prouzročiti. Zatorej bi bil poslednji čas, da se dualizem odpravi, in vpelje bolj pravična sistema, na pr. federalizem fundamentalnih člankov izdelanih po čeških voditeljih. Veseli nas, da je zgubil in zgubiva dualizem dan na dan več tal, in da celó mnogi Nemci izprevidjajo, da takó ne pojde več dalje.

Dopisi.

V Gradci 13. septembra.

Pravila novega slovanskega pevskega društva nam je vlada potrdila. Ako se pomisli, da je v Gradci okolo 30.000 Slovanov in da v uže obstoječe slov. akad. pevsko društvo smejo samo dijaki vstopati, ne more nikdo potrebe nove ustanovitve zanikati. Poleg gojenja petja si je postavilo novo društvo tudi drug namen, namreč družjenje v Gradci bivajočih Slovanov, če tudi niso pevci s tem, da se nekoliko dohodkov odloči za časnike, knjige in za veselice. Kado bo tudi sodelovalo vzajemno z drugimi slovanskimi društvi v Gradci. Tako bo gotovo vsem tukaj živečim Slovanom vstreženo in nadejamo se obilne vdeležbe.

Po srednjem Stirskem, v Lipnici, v Voitsbergu, se je vnela živa agitacija zoper Stremayra. Njegovi volilci so ga bili pozvali, naj jim pove, kako on misli o reviziji ogerske nagodbe. Ali Stremayr je rekel, da on nij samo poslanec, ampak tudi minister in in da ministerska čast ne dopušča razkladati svojih misel o tej zadevi; volilci naj počakajo, bodo uže videli, kako bo v državnem zboru glasoval. Ta odgovor je vzbudil veliko nevoljo med volilci. „Tagespost“ je

priobčila dve očitni pismi, eno Stremayru, naj se poslanstvu odpove, in eno volilcem, naj ga več ne volijo in mu očitno svojo nevoljo izrazijo. Kaj bo iz te agitacije, to se še prav ne ve; jaz mislim, da ne bo nič, ker jo državna oblast duši in so Nemci premalo energični v takih rečeh. Lipničani in Voitsberžani niso Čehi.

Za kupčijo in obrtnijo, ki je na Štirskelem prav lepo cvetela, nastopili so jako slabi časi, ako se sme po nenavadno obilih konkurzi soditi. Nad 100 konkurzov se je v prvej polovici t. l. samo pri graškeji sodnji napovedalo. Toliko jih celo v krahovem letu nij bilo.

Ljubobratič in njegova soproga sta uže blizu dva meseca v Gradci. Linški zrak jima nij ugajal. Tukaj se jima bolje dopada, ne samo zavoljo milšega podnebja, ampak tudi zavoljo rojakov — Slavjanov, ki živijo v Gradci. Vendar bi Ljubobratič veliko rajši bil na bojišči, nego v našem sicer prijaznem mestu. Čudno je vendar, da je vlada izpustila v Celovcu internirane Turke domov, da bodo mogli zopet požigati, ropati, nedolžne otroke in žene moriti — Ljubobratiča pa tu drži.

V Mariboru imajo sadaj vinorejci shod in somenj. Pa če prav je ta kongres na slovenskeji zemlji in so poslale južne slovenske dežele največi kontingent, vendar razpošilja odbor vse oglase in pozive v nemškem jeziku v čisto slovenske srenje! Nij čuda, saj je zagrizlec Blagotinšek-Kaiserfeld predsednik temu odboru.

Č.

Na Vrdeli 9. Oktobra.

Okoličani pozor!

Čas se bliža novim volitvam v mestni zbor.

Po zaukazu c. k. namestništva v Trstu je naš magistrat razglasil: da od 8. oktobra do 18. novembra t. l. bodo razpoloženi od 9. zjutraj do 2. popoldne volilni imeniki v magistratni dvorani, za okoličane pa pri okrajnih glavarjih, županih, in pri č. gg. duhovščini in gg. učiteljih. Vsak volilec ima pravico imenike pregledovati in če nij vpisan, naj se v 14. dneh pri magistratu oglasi, da ga v imenik vpišejo.

Volitve v mestu bodo: za IV. razred (corpo) 26. novembra, za III. razred 29. nov., za II. razred 2. decembra, za I. razred 4. dec. in za okolico 5. decembra t. l.

Okoličani, skrbite tedaj, da vsak stori svojo dolžnost.

Politični pregled.

Državni zbor je sklican ter se odpre 19. t. m. Ministerstvo mu uže v prvih dneh poroči o nagodbi z Ogri, katera nagodba nij imela dobrega vspela.

Razpisane so tudi uže nove volitve za deželne zbore v Trstu, na Goriškem in v Istri. Politično življenje bode tedaj živahno

vzlasti v prihodnjem mesecu, ko se bodo vršile volitve.

Južni Slovani bijejo slavne boje z stariim sovražnikom Turkom. Po končanem primirji so se prvi zgrabili Serbi ž njimi ter napadajočega sovražnika hrabro nazaj zapodili. Muktar paša je prelomil primirje ter Črnogorce, ko so najmanj pričakovali napada, zgrabil 6. t. m. z 25 četami, nekoliko spečih junakov pobil, a nazadnje so ga Črnogorci sijajno zmagali, vzeli mu mnogo živeža i streliva, ga vrgli iz vtrjenega taborja ter 1500 Turkov pobili mej tem, ko je Črnogorcev samo 130 palo. Vstaši so vzeli i požgali Ljubinje ter turške Ljubničanje, ki so s turško pomozno vojsko vred zgrabili jih, strašno potolkli.

Zadnje dni je došla vest, da je sklenjeno šestmesečno (!) primirje mej Turki na enej, in Srbi in Črnogorci na drugej strani po trudu velesil; kaj se hoče doseči s takim primirjem? tako primirje je nemogoče, ker turške krutosti ne bi nehale.

Mej tem ko turška vlada obeča reforme, enakopravnost, zapovedal je Muktar paša dva v boju ujeta in ranjena Črnogorca obglaviti zato, ker nijsta — muhamedanske vere in muhamedanska vera prepoveduje usmiljenje drugovernikom. Take so turške reforme!

Boj bode i boj mora biti, dokler Turrek stoji na evropski zemlji.

Krajna imena v tržaškeji okolici.

Uvod.

Poleg zgodovinskega dokaza, da so od nekda v Trstu in v njegoveji okolici bivali Slovenci in da sedajni pollašeni Trst stoji na slovenskeji zemlji, imamo o tem močen dokaz v krajnih imenih tržaške dežele, ki so vsa slovenskega izvira. Vže družinski priimki ne le okoličanov, temveč tudi meščanov imajo većinom slovensko obliko in spričujejo, da se v udih takih družin pretaka slovenska kri. Toda ker bi morebiti kdo hotel tak dokaz ovreči s tem, da so se Slovenci še le pozneje naselili in se potem zmešali s prvotnimi laškimi prebivalci, zato hočemo — dato non concessio — ostati za zdaj le pri krajnih imenih, o katerih gotovo nihče ne more trditi, da niso stara.

Ne bomo se pa spuščali v nova dokazovanja o imenu tržaškega mesta, o katerem se je vže veliko pisalo, ker je vže dovolj dokazano, da latinski pisano „Tergeste“ je čisto slovensko „Tržišče“ ali „Tržišče“, iz katerega se je napravilo laško „Trieste“ in skraćeno slovensko „Trst“; temveč skušali bomo razlagati druga krajna imena v tržaškeji okolici. Pri tej jezikoslovnej razpravi se bomo posluževali razjasnjevanj zvedenih gospodov, ki so nam v ta namen s svojimi doneski pripomogli, posebno pa razlage veleučenege našega jezikoslovca, preč. g. Davorina Trstenjaka, katerim zato tukaj javno najtoplejo svojo zahvalo izrekujemo.

I. V spodnjeji okolici.

1. *Barkovlje*, pollašemo „Barkola“, prihaja iz stare slovenske besede *barka*, ki je v rabi tudi pri takih Slovencih, ki niso v dotiki z Lahi. V srbskem jeziku *barka* pomenja ribnjak in je bržkone diminutiv iz *bara* — mlaka, luža in odtod menda pomen za žlebasto posodo. Toraj je *Barkovlje* čisto in staro slovensko ime in besedo *barca*, *barchetta* so Benečani in po njih drugi Italijani sprejeli od Slovanov.

2. *Baved*, drugo ime istega kraja (t. j. Barkovlj) je tudi slovanskega izvira, toda ne tako staro kakor óno. *Bava*, *bavéla* pomenja zadnje kosmato svilo in če tudi je beseda sprejeta v italijanščino, vendar je slovenska ter stoji mesto slov. *bala*, ker se l rad spreminjo v v in prvotno pomenja: sluz in vozger (smrkelj), primeri srbsk. balav, balavac, smrkovec itd. Pri imenu *Baved* je ed slov. končnica. Tedaj bi *Baved* bil kraj, kjer pridelujejo veliko bavele in svile sploh, kar pa to Barkovljah ne velja, ima to ime drug zgodovinsk začetek, ki je z bavelo v zvezi. Kakor nam je namreč pravil star Barkovljan, začele so barkovljške ženske prve v okolici nositi krila iz bavele, zato so jim drugi rekali: *Bavélke* in njihovemu kraju: *Baved*. Še zdaj se s tem imenom zovejo le ženske onega kraja, moškimi pa dejo le: *Barkovljani*. Tudi ime *Baved* je toraj prave slovenske korenike.

3. *Čarbula*, prav za prav *Črbula* pomenja kraj, ki se vije, poln ovinkov, kar korenika *črb* ali *krb* označuje: vrezati, viti se; toraj pomenja *Čarbula* to kar *Čreta*. Lahi pišejo sicer *Chiarbola*, pa vendar v tržaško-laškem narečji izgovarjajo *Čarbola* kakor mi. Ta sedaj nekoliko vže pollašeni okraj je bil nekda, in to nedavno, čisto slovensk.

4. *Gréta*. Srbsko *grtati* — strgati, drgati, razkosati — je prešlo tudi v venetščino: *gretolar* in v laščino: *grattare*. *Gréta* pomenja po tem takem kraj, kjer je zemlja razkosana, kakor je res na Greti. Če se komu morda čudno zdi, da tukajšnja imena razlagamo iz srbsčine, naj povemo vže tukaj, kar bomo še pozneje omenjali, da so Slovani v naše kraje prišli iz Srbskega, se ve da ne vsi, in zato se naše narečje bliža hrvaško-srbskemu. Bistroumen Slovenec, ki ni rojen v tržaškeji okolici, nam je zagotavljal, da tudi v rasti ali v postavi in v obnašanju so okoliški Slovenci bolj podobni Srbom, nego drugim, zlasti kranjskim Slovincem.

5. *Kadin* je tudi gotovo slovenske ime, kar nam kažeti korenika in končnica. Težko da je iz glagola *kaditi*, temveč utegne prej biti iz korenike *kad*, ki pomenja v slovensčini, pa tudi v drugih jezikih (v grškem, latinskem, litovskem in v raznih slovanskih narečjih) — korito, krnico. Tudi drugod po Slovenskem so kraji s Kadinu podobnim imenom: Kadunje.

6. *Kolonja*, po laškem izgovarjanju in pisanju spačeno: *Cologna*, je kraj na „kali“, to je na hribu. Primeri: *Črnikal*, *Sivikal*, *pod Čavnom* — Kalnom. Tudi v litovščini, ki je slovensčini sorodna, je *kalnas* — gora.

In iz naše *Kalonje* so Lahi napravili daljnemu nemškemu mestu Kolinu (Köln, ital. Cologna) enako ime: Cologna!

7. *Rocol*. Razlaga tega imena je težka. *Rocenj* je sicer tudi vas kraj Save pod Šmarno goro; *rocel* je roč ali držalo, da potujoči v vodo ne padejo; srbski *rucel* pomenja roč pri kôsi — ali v kakej zvezi stoji naš *Rocol* s temi rečmi? Skoro gotovo izhaja ime iz te korenike, pa le zgodovina bi mogla ga razjasniti. Nam pa tudi zadostuje to, da je slovensko.

8. *Rojan* ima svoje ime od *roje*, to je od potoka, ki skozi teče. Beseda *roja* v pomenu *potoka*, zlasti takega, ki ga deževje napravlja, znana je na Koroškem, kjer se tudi nahaja vas *Roje* pri potočiču, ki je le ob deževji znamenit. Od koroških Slovencev so besedo sprejeli celo koroški Nemci, ki pravijo o konji; „Hot a goanze *rojen* angsacht;“ od primorskih Slovencev pa so jo sprejeli primorski Lahi, ki v nekaterih krajih, kakor n. pr. v Tržiču, rabijo besedo *roja* v pomenu potoka. Korenika tej besedi je ista, kakor pri besedi; *roj* (čebél), namreč *ri* ali *ra*, s pomenom: šumeti. Tudi v sanskritskem se reka ali potok imenuje: *rudžana*. Zato je le slovenska pisava *Rojan* prava, nikako pa ne laška *Rojano*.

9. *Škorklja*, pa laškem pravopisu, (ali bolje krivopisu): *Scorcola*, kar bi bil diminutiv besede „*škorka*,“ kali? Srbski *škrkotati* — vršeti, šumeti; ime *Škorklje* je menda nastalo po škrkotanju morskih valov, ker je znano, da ta okraj sega prav do morja. Sicer tudi burja škrkotá; ali da bi bil ta okraj po burji dobil svoje ime, ni verjetno, ker je pri nas burja splošna („*patria*“ jej déjo Lahi) ne lokalna. Beseda *Škorklja* pa je vsakakor slovenska, po pomenu in po obliki.

(Dalje prihodnjič).

Pogovor na krivej in počenej palači.

Mihec. Bendima se je po okolici že pričela, in kmalo bomo novega pili.

Jakec. Pa kaj pomaga, ker bo novo gotovo še dražje od starega, zaslužki so pa tudi zmiraj bolj pičli, vidiš da nič boljšega ne kaže.

Mihec. Saj so pravili, da je naš Naberger tam gori na Dunaju nekaj za okolico pridobil, da bomo mi okoličanje vprihodnjič nekaj manj davka plačevali, in toraj tudi vince bolji kup pili.

Jakec. Sklenili so res nekaj tacega na Dunaju, pa zopet za eno leto se nej treba nobene polajšave nadjati. Kakor so nedavno v nekej seji očetje tu doli brali pismo, tako jim je vlada zopet za eno leto dovolila dac proti temu, da mesto po stari navadi odrajta vladi nekaj nad 800.000 f.

Mihec. Tedaj ostane vse pri starem?

Jakec. Kakor se kaže, gotovo.

Mihec. Lej, *Jakec* Bonin jo maha proti našej kolibi — kaj se mu neki tako mudi.

Jakec. Najbrže ima že spet kake načrte za polajševanje okolič. šol posebno se-

daj, ko bodo šole po okolici nokoliko pre-strojene in pomnožene.

Mihec. Pa saj se je govorilo, da bode prestavljen, ali je bilo na tej govoricu kaj resničnega?

Jakec. Gotovo je bilo. Tudi vlada sama je neki že lansko leto zahtevala, naj zlopovestnega Bonina kam drugam predstavijo, ker v Rojanu je on nemogoč postal, ali vkljub vsem pritožbam roj. prebivalcev, vkljub vladnemu ukazu vendar še zmirom Bonin v Rojanu kraljuje in talijanči slovenske otroke in talijančil jih bode če dalje bolj, posebno letos po novejši osnovi šol bo gotovo delal na vse kriplje.

Mihec. On bo delal dotle, da dodela; vse hoče pod svojo težo spraviti, ali, verjemi meni, jaz to vem, teža se kmalu — tudi brez ruske knute — presukne, nanj zavali ter ga zmečka; dolgo ne bode gospodaril. Zdaj mi pa še povedi, kaj se je pripetilo v šoli na Korsiji Stadion, nekaj sem čul zvoniti, ali dobro ne vém, kakó je bilo.

Jakec. Tam je šolski voditelj pri izpitu iz petja, ko je okrajni šolski nadzornik učitelja petja poprašal, kako da se še ces. himna nij zapela, ko se je toliko družega pelo — okrajnemu nadzorniku v obraz povedal, da on ne dovoli, da bi se ces. pesem pela drugače, če sam ces. namestnik v šolo ne pride.

Mihec. Kam pa pridemo ako pojde še tako dalje.

Jakec. Jaz sam ne vem. Jeza pa me vendar lomi. — Okoličanom so sedaj že povedali, da nemajo pravice tirjati dopisov v svojem jeziku. — Bonina, zoper kterege so se že toliko pritoževali, še zmirnom puščajo na starem mestu, če tudi nobeden zanj ne mara in ga nobeden ne spoštuje. Sama vlada je spoznala, da je Bonin v Rojani nemogoč in zato tirjala, naj se prestavi, a vendar se nij prestavil. Bonin mora tedaj več moči in oblasti imeti od vlade same. Učitelj pa, kateri v šoli prepoveduje ces. pesem, še pokara se ne!! Daleč smo zavozili.

Mihec. Meni tudi kar že po žilah vre, vdariva po tem počenem kotlu, da se kar vse strese.

Domače stvari.

Patriotično društvo je zmagalo v ponedeljek pri volitvi v državni zbor. Dr. plemeniti **Wittmann** je izvoljen bil z 93 glasovi od velikih posestnikov, nasprotni kandidat, Dr. Milanič, gotovo slovenski renegat, kakor se z njegove izjave in imena vidi, propal je. G. Dr. pl. Wittmann nam je ljubši, ker je v tržaškem mestnem zboru večkrat naše pravice zagovarjal.

* *

Laški strah v slovenski cerkvi. Pretekli teden okolo polnoči prestraši močen pok goste v kavani „*Stella Polare*“; hipoma so k cerkvi sv. Antona planili, preiskali vse okrog a ničesa dobili. Drugi dan pa je

uže ultralaški „*Tergesteo*“ pisal, da se je gotovo kedo v cerkvi ustrelil. Pa kaj je bilo? vreme se je spremenjavalo in stol je poknol, kakor se to tolikokrat sliši.

* *

Nesreč i samoumorov ni konca v Trstu. Pretekli teden se je vsa družina zavdala ob strupenih gobah, le hitra zdravniška pomoč je rešila družino smrti. V istem tednu sta se obesila dva, mornarski vojak in vžigalec lučij na postaji. Iz morja so zvelikli pri delanju nove luke uže več časa utonjenega kakih 45 let starega človeka. V Lloydovi ladjedelnici se je ubil kotlar. Navadno pravijo ljudje, da zato burja brije, če se kedo vsmrti, ali tu ni bilo niti sapi-ce; kedaj bode vraž konec? V saboto so dobili zopet enega vtopljenca blizu zdravstvene gosposke iz morja in še ni konca. Zopet druga dva sta z malim čolnom lovila neko velikanasko gos, pa ko sta hitro vozila padel je eden od mrtvuda zadet mrtev na tla. Ta vtorek pa je neki trgovec v morje skočil, in so še malo živega rešila utopa. Kolika pretepev in tatvine je bilo v 10 dneh, lahko bi o tem napolnili ves list.

Razne stvari.

Cittadinova čudna liberalnost in enaka reklama. Tukajšnji laški list „*Il Cittadino*“ je prinesel v št. 230, od 24. p. m. mej domačimi stvarimi neko predrzno reklamo vsakej jasnej pameti nasproti. Nek Pazinec omenja otvorjenje istrske železnice ter se huduje na ravnateljstvo rekoč: Sl. ravnateljstvu pa, ki nezná ali se takega dela ter prezira jezik naše dežele, javimo, da je jezik naše dežele laški (?!!). Jezi se dalje, da so vse tiskovine nemške, ne tudi laške, opira se in sklicuje na člen 19. drž. osnovnih postav, pravi, da zagotavlja vsakemu narodu svojo narodnosti, t. d. „*Cittadino*“ ima res čudne muhe, če se mu kaj v glavi zvrtili, reklamira precej vsako stvar, katere želi za laško. Bog zna, če mu kdaj v glavo ne butne, da bode pisal: Ljubljana je laška, ker je nekdo slišal memogrede pri zidanji neke hiše dva Furlana laščino premlatevati. Naj bode povedano Cittadinovemu uredniku, ki je sam Slovan in ima tudi slovansko ime, kar bi moral sam dobro znati, da je Istrija bila slovanska, da je in da, ako Bog hoče, taka ostane. Kar pa je Italijanov tam v primorskih mestih, oni so le naseljenci in le gostje isterski, gost pa ne sme zlorabiti posestva starodavnih gospodarjev. Tudi se je „*Cittadino*“ nedavno jezil na „*Mitterburg*,“ to je Pazin, ter hotel, da mu je po njegovem leksikonu „*Pisino*“ ime, pa bode g. Antonac vedel, naj mu tu povemo, da beseda Pazin izhaja iz paziti, toraj ni niti „*Mitterburg*,“ niti „*Pisino*“ prav, ampak **Pazin**. — Besedo Pazin so prekovali Lahi v Pisino; Nemci pa so v srednjem veku grajščino Mitterburg, kakor tndi Oberburg (Stari Pazin) in Unterburg (Grdo Selo, po laški Gherdasella!) tam sezidali.

* *

Vojaki so od vojaških vaj iz postojnskega tabora, kakor tudi iz Ljubljane in drugih krajev večidel domu prišli, le nekaj profesorjev in učiteljev je še pri vajah. Inteligentni ljudje, kakor uradniki raznih uradov, pritoževali so se zoper častnike, da so brez ozira po starej vojaški kiti surovosti in nevljudnosti do inteligencije v obilnej meri kazali. Armada, kder se Marsovi sinovi tako neljubo vedó, nema pravega splošnega skupnega duha, kajti nekateri stari kopitneži spadajo še vedno v Valensteinov ostrog. Čas bi vendar uže bil, da se pri vojaščini surovosti slovo dá.

Plače evropskih vladarjev. „Politik“ je iz nekega pariškega lista posnela, koliko plače ima vsak dan 7 velevlastih vladarjev. Ruski car 50.000 gl., turški sultan Hamid 36.000 gl., avstrijski cesar 20.000 gl., nemški cesar 16.400 gl., laški kralj 12.800 gl., angleška kraljica 12.540 gl., prvosednik ljudovlade zedinjenih držav v Ameriki 1000 gl., ta z troški za potovanja in drugimi troški vred.

Matere pazite otrok. Pretekli teden sta dva otroka vsled malomarnosti roditeljev umrla; prvega je mati pustila v nekem stolu, da se uči hoditi, ko je šla po svojih opravilih iz hiše; ko se vrne, dobi otroka zadušenega. Život mu je skoz zlezal a debela glavica obvisela nad lukinjo, bil je mrtev. Drugi enajstletni fant je padel z stola in se tako pobil, da je v malo trenutkih umrl.

Stanje zavarovalnice Viktorije. — Osnovana se je v letu 1865 v Kološvaru. Društvu je prvosednik: Koloman grof Esterhazy. Osrednje vodstvo: Aleksij plem. Simon, vodstvu prvosednik; Friderik Wagner, Albert Fritz, vodja; Julij plem. Szarz, glavni vodja. Nadzorno svetovalstvo: Ladisl. Köra'y, prvosednik; udje: dr. Emil plem. Szöts, Jož. pl. Szent-Györgyj, Samuel Benini. Skupni dohodki od početka (1865) do konca 1874 gld. 19.606.023 kr. 99. Dohodki v letu 1875 gld. 2.602.042 kr. 73, skupaj gld. 22.208.066 kr. 72. Splačane škode od začetka (1865) do konca 1874 gld. 6.680.656 kr. 27, v letu 1875 gld. 793.469 kr. 77, skupaj 7.474.125 kr. 74. Razdeljeni dobiček od začetka (1865) do konca 1875 gld. 439.738 kr. 69. Založna glavica vseh razdelkov gld. 1.152.032 kr. 04. Razdelki: požar, toča, življenje. Središčno upravstvo v Kološvaru; podružnice: na Dunaji, v Peštu, Pragi, Gradcu in Sibiriji. Najnovejše bilance danes še ne moremo naznaniti, le toliko vemo, da je ugodna. Zavarovalnica je v preteklem letu pri požarih veliko trpelela, temu nasproti pa je imela veliko dobička pri toči. — Opravništvo v Trstu se je preselilo nad prodalnico Fratelli Tropeani na Korsi.

Uboštvo v Londonu. Bilo je tukaj pretekli teden brez prenosišča sedemdeset in šest tisočev 857 prebivalcev. Veliko mesto je London, pa ima tudi največ siromakov.

Čuvaj Napoleona I. Viljem Clark, je umrl kakor angleški listi poročajo, v grofiji „Suffolk“ te dni. Bil je v 20. pehotnem polku na otoku Helena od leta 1818 do 1821. Umrl čuvaj je znal mnogo povedati o Napoleonu katerega je stražil; pravil je, da je bil večkrat po cele dni v svojej sobi in kapetan, kateri ga je moral vsak dan videti, pridiral je večkrat, ustavil se pred hišo, pozvonil in zakričal: Kje je Napoleon? V svojej izbi kjer piše, odgovori Napoleon. Jaz ga moram videti, rekel je dalje kapetan, Napoleon se pokaže in zopet v izbo odide. To je kapetana potolažilo.

Blagostanje Francoske, Francoske colnine so v preteklih osem mesecih stoddvajosemdeset milijonov 460.000 frankov za col potegnile, in sicer za devet milijonov več od lani od 1. januarja do 1. septembra pr. leta. Kedaj se pa v Avstriji narodno gospodarstvo na boljše obrne?

Književnost. Nova slovenska knjižica je v tiskarni OO. Mehtaristov na Dunaji zagledala beli dan, in sicer *Pesmi*. Zložil Libor val Buren.

Teh pesmi je ravnokar izšel I. snopič, na dveh tiskanah polah; cena snopiču je 29 kr. Iziti če jih še najmanj 11 takih snopičev, vsaj vsakih štirnajst dni eden.

Razpošiljajo pa se „val Bürnove pesmi“ pe tej ceni samo proti poštnim nakaznicam; kdor naroči dvanajst iztisov, dobi enega povrh, s poštnino vred. Pri knjigarjih, katerim se naj pové natančna adresa izdateljeva in število zelenih iztisov, in proti poštnemu povzetju velja vsak snopič 25 kr.

Rodoljubi slovenski, in čestilci slovenske-narodne stvari! Ker se „Libor val Bürnove pesmi,“ iz katerih veje neumorna ljubezen do slovanskega naroda, domovine in svobode, priporočajo same po sebi, Vas izdatelj brezi veliko besedij najuljudneje vabi na prav obilno naročbo!

Izdatelj in založnik: *Matej Stergár*, Wien, IV., Karolinengasse Nr. 28, II. St., Th. 23.

Izjava.

Vsem tistim surovim Križanom, kateri krivično sumijo g. Davorina Pertota, kovača Nabrezini, da je on v naš list dopise pošiljal, izrekamo, da omenjeni gospod ni v nikakoršni zvezi z našim listom. Ako pa tisti, katerim se je pravica v obraz povedala, ne morejo pravice slišati, naj so potrudijo do našega uredništva, ki jim rado ušesa povrta.

Uredništvo.

Dr. JOSIP BIZJAK

ADVOKAT

preselil se je 21. avgusta v novo hišo nasproti (Aquila nera) (casa Ara) v prvo nadstropje, z razgledom na ulice sv. Nikola in sv. Spiridijona, kar se p. n. občinstvu naznanja.

Vino na prodaj.

V ulici Acquedotto št. 10 (Consum Magazin) prodaja se vsakovrstno vino na debelo, najmanj po polu vedra, po najnižej ceni ter se pošilja naročnikom v sodcih na dom. Kdor jemlje za svojo rodovino vino na dom, naj se obrne na omenjeni magazin, gotovo bode zadovoljin s postrežbo in blagom.

Prijatelji dobre kaplice, pozor!

„Pri razgledu nove luke.“

Na Greti je prevzel podpisani krčmo pri Križmanu v svojo last, ter si jemlje čast, slavnemu občinstvu naznaniti, da bode vedno imel izvrstna vina, dobro kuhinjo in točno postrežbo, ter se slavnemu občinstvu gorko priporoča.

F. Tiber.